

קיום לדמותו של חוסין סלאמי המפקד החדש של משמרות המהפכה האיראנים מאת: ד"ר רז צימט

29 באפריל 2019

כללי

ב-21 באפריל 2019 מינה מנהיג איראן עלי ח'אמנהאי את **חוסין סלאמי כמפקד החדש, השמיני במספר, של משמרות המהפכה**. סלאמי, ששימש כסגן מפקד משמרות המהפכה בעשור האחרון, החליף את מחמד-עלי ג'עפרי, שכיהן בתפקיד זה מספטמבר 2007. עם סיום תפקידו, מונה ג'עפרי לעמוד בראש המפקדה התרבותית-חברתית "בקית-אללה אלעט'ם" (Baqiatollah al-A'zam), האחראית על פעילות "המערכה הרכה" בהובלת משמרות המהפכה, שנועדה לבלום את מאמצי המערב לקדם "חדירה תרבותית" לאיראן.

מנהיג איראן מעניק דרגת רב אלוף לחוסין סלאמי (תסנים, 22 באפריל 2019)

◀ מחמד-עלי ג'עפרי היה אמור לסיים את תפקידו בקיץ 2020, לאחר שתקופת כהונתו הוארכה לפני שנתיים בשלוש שנים. ייתכן כי החלפת המפקדים הוקדמה בשנה על רקע המתוחות הגוברת בין איראן לארה"ב, שהודיעה בראשית אפריל 2019 על צירוף משמרות המהפכה לרשימת ארגוני הטרור כחלק מאסטרטגיית "מקסימום לחצים" שנוקט הממשל האמריקאי נגד איראן. בנוסף הודיע הבית הלבן (22 באפריל 2019) על ביטול ההקלות, שניתנו לשמונה מדינות המייבאות נפט מאיראן. בעקבות הכרזת מחלקת המדינה האמריקאית על משמרות המהפכה כארגון טרור, הכריזה איראן על הממשל האמריקאי כמשטר תומך טרור ועל פיקוד המרכז של צבא ארה"ב (CENTCOM) האחראי על פעילות הכוחות האמריקאים במזרח התיכון כעל ארגון טרור.

◀ עם מינויו לתפקיד מפקד משמרות המהפכה, הועלה סלאמי לדרגת רב-אלוף, הדרגה הצבאית הבכירה ביותר באיראן. דרגה זו זהה לדרגותיהם של מפקדי משמרות המהפכה היוצא, של ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים, מחמד באקרי, ושל מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני.

חסין סלאמי (אתר המנהיג העליון, 22 באפריל 2019).

אבני הדרך בקריירה הצבאית של סלאמי

◀ חסין סלאמי נולד בשנת 1960 בכפר ואנשאן (Vaneshan) בנפת גלפאיגאן (Golpayegan) שבמחוז אצפהאן במרכז איראן. הוא הצטרף למשמרות המהפכה עם פרוץ מלחמת איראן-עיראק (ספטמבר 1980), זמן קצר לאחר שהחל בלימודי הנדסה מכאנית באוניברסיטה למדע ולטכנולוגיה בטהראן. בראשית המלחמה הוצב בכורדיסטאן שבמערב איראן ולאחר מכן נשלח לחזית הלחימה בח'וזסתאן שבדרום-מערב המדינה. במהלך המלחמה מילא מספר תפקידי פיקוד בדיביזיה 25 כרבלאא' של משמרות המהפכה, בדיביזיה 14 אמאם חוסיין ובמטה "נוח" (Noah) של צי משמרות המהפכה.

◀ בתום המלחמה השלים סלאמי את לימודיו באוניברסיטה למדע ולטכנולוגיה ולאחר מכן סיים לימודי תואר שני במנהל הגנה באוניברסיטת אזאד האסלאמית. בין השנים 1992 ל-1997. הוא שימש כמפקד המכללה לפיקוד ומטה של משמרות המהפכה. בשנים 1997-2005 שימש כסגן לענייני מבצעים במטה משמרות המהפכה. בשנת 2005 מונה כמפקד זרוע האוויר של משמרות המהפכה וב-2009 מונה לתפקיד סגן מפקד משמרות המהפכה. במקביל שימש כאיש סגל באוניברסיטה העליונה לביטחון לאומי בטהראן הכפופה למטה הכללי של הכוחות המזוינים.

המפקד הנכנס סלאמי והמפקד היוצא ג'עפרי (תסנים, 24 באפריל 2019)

עמדותיו של חסין סלאמי

◀ בעשור האחרון נחשב סלאמי לאחד המפקדים הבולטים במשמרות המהפכה, בעיקר בזכות ה**צהרותיו הניציות המשקפות דבקות בעקרונות היסוד של המהפכה האסלאמית וביעדי העל של הרפובליקה האסלאמית בסוגיות חוץ ופנים**. הוא נודע ברטוריקה הקיצונית שלו ובהצהרותיו המתריסות כלפי ארה"ב וישראל ושלל במספר הזדמנויות כל אפשרות לפשרה או לויתורים מצד איראן לנוכח דרישות המערב והלחצים הגוברים עליה.

◀ בהצהרותיו בנוגע למדיניות האזורית של איראן מבטא סלאמי תמיכה בהמשך המאמצים, בהובלת משמרות המהפכה, לביסוס השפעתה האזורית של איראן תוך טיפוח סוכני השפעה מקומיים באמצעותם יהיה ניתן לקדם את היעדים האיראנים במרחב הערבי. הוא שולל את קיומה של מדינת ישראל ומאיים בהשמדתה אם תפעל נגד איראן. הוא סבור שלא ניתן לבלום את ההתבססות האיראנית באזור, משום שזו מבוססת לא רק על אינטרסים לאומיים חיוניים אלא גם על יסודות אמונתיים-דתיים. הוא שולל את הנוכחות האמריקאית באזור וגורס, כי כוחה של ארה"ב דועך וכי מאזן הכוחות האזורי נוטה כיום לטובת איראן ו"חזית ההתנגדות".

חסין סלאמי ומפקד כח קדס קאסם סלימאני (תסנים, 24 באפריל 2019)

◀ ביחס למדיניות איראן בזירה הבינלאומית מציג סלאמי עמדות ניציות ובלתי מתפשרות, שבבסיסן סירוב מוחלט לכל ויתור איראני לדרישות המערב. הוא עומד על זכותה של איראן להמשיך לפתח טילים ארוכי הטווח שברשותה, בהם הוא רואה מרכיב מרכזי ביכולת ההרתעה האיראנית. הוא אף איים להרחיב את טווח הטילים שאיראן מפתחת, אם ימשיכו מדינות המערב ללחוץ על איראן בדרישה שתוותר על יכולות הטילים שלה. ביחס לתוכנית הגרעין הביע סלאמי בעבר התנגדות נחרצת לביקור פקחי הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית במתקנים צבאיים באיראן ואיים בחידוש הפעילות הגרעינית, שהוקפאה בעקבות הסכם הגרעין, אם תפר ארה"ב את מחויבותה להסכם.

◀ עמדותיו בסוגיות פנים משקפות תפיסה דתית-שמרנית ונאמנות מוחלטת למשטר ולמנהיג עלי ח'אמנאהאי. הוא הביע תמיכה בדיכוי מהומות 2009, שאורגנו על-ידי האופוזיציה הרפורמיסטית לאחר הבחירות לנשיאות איראן, הציג אותן כמזימה אמריקאית וטען שהן הציבו בפני איראן איום חמור אף יותר מאשר מלחמת איראן-עיראק.

חסין סלאמי (דפאע פרס, 29 במרץ 2016)

משמעויות מינויו של סלאמי

◀ **מינויו של סלאמי בא על רקע העימות המחריף בין ארה"ב לאיראן והאתגרים הגוברים הניצבים בפני איראן מבית ומחוץ.** בזירה הפנימית מתמודדת איראן עם משבר כלכלי עמוק, שעלול להחריף עוד יותר את המחאה הציבורית. בזירה האזורית פועלת איראן מול שחקנים אזוריים ובינלאומיים, שבראשם ארה"ב, רוסיה, תורכיה, ערב הסעודית וישראל המגבילים את חופש הפעולה שלה ואת יכולתה לעצב את סוריה ועיראק כחלק ממרחב ההשפעה שלה.

◀ **ייתכן כי מינוי סלאמי כמפקד משמרות המהפכה נועד להעביר מסר מתריס ומרתיע מצד ההנהגה האיראנית לנוכח התגברות הלחצים החיצוניים נגדה ואולי אף לבטא את נכונותה לפנות במקרה הצורך למסלול של עימות.** אף כי נראה שאיראן אינה מעוניינת בשלב זה בעימות כזה, היא נערכת לאפשרות שתידרש לנקוט בצעדים נוספים, ובהם משבר מבוקר עם ארה"ב, לנוכח ההסלמה בין שתי המדינות.

◀ **ההנהגה האיראנית דבקה עד כה בהחלטתה להישאר בהסכם הגרעין ונוקטת מדיניות המתנה, שנועדה, ככל הנראה, "למשוך זמן" בתקווה לשינוי המצב לטובתה אם לא ייבחר הנשיא טראמפ לתקופת כהונה נוספת בבחירות הצפויות בנובמבר 2020.** היא מודעת, עם זאת, לאפשרות של החרפת המתיחות בינה לארה"ב ועשויה לנסות ולאתר דרכים שונות כדי להגיב ללחצים הגוברים נגדה, למשל באמצעות מתן "אור ירוק" לשלוחיה במזרח התיכון לפעול נגד כוחות אמריקאים באזור או ליזום פרובוקציות נגד כלי שייט אמריקאים במפרץ הפרסי. איראן כבר איימה בחודשים האחרונים לסגור את מיצרי הורמוז במקרה של פגיעה בייצוא הנפט שלה. עימות אפשרי מחייב הערכות מיוחדת מצד משמרות המהפכה המהווים לא רק הגוף הצבאי-ביטחוני החזק ביותר באיראן, אלא גם המשענת העיקרית של המשטר בהתמודדות עם אתגרים פנימיים העלולים לאיים על יציבותו.

◀ **יודגש, עם זאת, כי האחריות הכוללת לקבלת החלטות בסוגיות אסטרטגיות נתונה בידי המנהיג העליון.** לפיכך, מינוי סלאמי אינו מבשר בהכרח על שינוי צפוי במדיניות איראן בכלל ומשמרות המהפכה בפרט, כל עוד לא התקבלה החלטה בעניין זה על-ידי ח'אמנהאי.

נספח: הצהרות בולטות של חסין סלאמי בשנים האחרונות

המדיניות האזורית של איראן

◀ "היו לנו שתי חלופות: להישאר בתוך גבולותינו הגיאוגרפיים ולאפשר לארה"ב להצליח במדיניותה באזור. הדבר היה מאפשר לאויבים לבסס נוכחות זרה מעבר לגבולותינו. במקום זאת, פיתחנו תכנית ואסטרטגיה להביס את תכניותיהם. הקרקע הוכשרה לאסטרטגיה כזו בשטחים אחרים [מחוץ לגבולות איראן]. כיום, בלבנון, בפלסטין, בעיראק ובסוריה אנו ניצבים בפני כוחות המשתייכים למדינות אלה אך שותפים לתפיסת העולם של המהפכה האסלאמית... מהות השפעה של איראן באזור היא כזו שלא ניתן להפחיתה. סוג זה של השפעה אינו מבוסס על נוכחות בדומה לנוכחות האמריקאית. הקשרים שלנו מבוססים על אמונה... השפעה האזורית ותוכנית הטילים הם שני היסודות המרכזיים של עוצמתנו" (הטלוויזיה האיראנית, 2 בפברואר 2019).

מדיניות כלפי ארה"ב והמערב ולתוכנית הטילים האיראנית

◀ "ארה"ב צריכה לדעת שאם לא תעמוד בהתחייבויותיה בהתאם להסכם הגרעין, נשלח את הסכם הגרעין למוזיאון... עליהם לזכור שאם הם לא יממשו את כל התחייבויותיהם, נחזור לעמדת הפתיחה ונפעיל מחדש את הצנטריפוגות שאינן פעילות, ועליהם לדעת שלא נגביל את פעילותנו הגרעינית לשלב שלפני הסכם הגרעין, אלא נקדם אותה אף יותר" (פארס, 1 בספטמבר 2016).

◀ "יכולת הטילים היא חלק מהעוצמה ההגנתית שלנו ולעולם לא נישא וניתן עליה... האירופאים צריכים לדעת שלהסכם הגרעין אין כל קשר לפיתוח יכולת הטילים והנחישות שלנו לפתח את היכולת ההגנתית שלנו עצמאית יותר משל כל מדינה אחרת" (אירנ"א, 10 בפברואר 2018).

◀ "בתוך המדינה קיימת גישה הדוגלת בפשרה וקיימת גישה הדוגלת בהתנגדות. הניסיון מוכיח לנו, שההתנגדות אל מול ארה"ב היא הדרך להציל את איראן. ככל שארה"ב מטילה עלינו יותר ויותר סנקציות, ההתקדמות שלנו תהיה טובה ורבה יותר" (פרדא ניוז, 3 בנובמבר 2018).

◀ "פיתוח יכולת הטילים עבור איראן ככוח העיקרי של הרתעה והגנה הוא אסטרטגיה שלא ניתן להפסיקה... אין לנו כיום כל בעיה טכנולוגית בפיתוח הכוח הטילי שלנו... הגענו לעצמאות מלאה בכל הקשור לידע ולטכנולוגיה של הטילים. היכולת הטכנולוגית ויכולת הטילים שלנו גדלה מדי יום הן באיכות והן בכמות. אנו מפתחים את היכולת האלו בהתאם לתוכניות אסטרטגיות. למשל, אם אנו מגבילים את טווח הטילים, הדבר מבוסס על האסטרטגיה ההגנתית שלנו ועל שיקולים אסטרטגיים. אין לכך כל קשר ליכולת הטכנולוגית שלנו. האסטרטגיה ההגנתית שלנו אינה קבועה ומשתנה בהתאם לשינויים בתנאים ושינויים בהתנהגות השחקנים. אם האירופאים או אחרים ירצו לפעול על-פי מזימתם ולפרק את הרפובליקה האסלאמית מטילים, זה יאלץ אותנו לבצע קפיצה אסטרטגית...איננו מוכנים להסכים לכל מו"מ, עצה או דרישה בנוגע לכוח הטילים של איראן" (הטלוויזיה האיראנית, 2 בפברואר 2019).

ישראל

◀ "תמיכת ארה"ב במשטר הציוני מעידה על כך, שהמשטר הזה אינו בעל ברית כי אם אחת ממדינות ארה"ב... כיום הוכשרה הקרקע יותר מאי פעם להתמוטטות ישראל ויותר ממאה אלף טילים מלבנון מוכנים להיות משוגרים ולפגוע בלב ישראל אם זו תחזור על הטעויות שלה... כל נקודה בפלסטין הכבושה, מהגדה המערבית עד רצועת עזה ומצפון ישראל וחיפה ותל-אביב, נמצאת בטווח הפגיעה של עשרות אלפי טילים ארוכי טווח המוצבים בנקודות הרחוקות ביותר בעולם המוסלמי וממתינים להוראה להסיר לעד את ישראל מהגיאוגרפיה הפוליטית של העולם" (פארס, 1 ביולי 2016).

◀ "עברו 70 שנה מאז שמדיניות האנגלים והאמריקאים שתלה עץ מקולל ונפשע (ישראל) בעולם המוסלמי... המשטר הציוני מהווה איום לא רק על קיומה של פלסטין אלא על העולם המוסלמי כולו. כל בעיות העולם המוסלמי נובעות מכך שיש קיום למשטר המלאכותי, המזויף, חסר השורשים בהיסטוריה וחסר הזהות בשם ישראל. המהפכה האסלאמית בנתה יכולת אדירה בשם חזבאללה שבידיו יש על-פי הודאות המשטר הציוני למעלה מ-100 אלף טילים מוכנים לשיגור. לחזבאללה יש כיום עוצמה קרקעית בלתי רגילה, שיכולה לבדה לשבור את המשטר הציוני בקרב קרקעי. למשטר הציוני אין עומק אסטרטגי הגנתי... כיום בסוריה הורכב צבא אסלאמי בינלאומי הממתין להוראה למחוק את המשטר המרושע הזה. מעולם לא היתה שרידותו של המשטר הציוני בסכנה כפי שהיא כיום" (תסנים, 8 ביוני 2018).

◀ "אני מודיע לראש ממשלת המשטר הציוני [בנימין נתניהו] שעליו להתאמן בשחייה במימי הים התיכון, מכיוון שבקרוב לא תישאר לו אף דרך אחרת להימלט אלא דרך הים" (פארס, 5 באוקטובר 2018).

◀ הישראלים מנסים להפר את המאזן [באזון] ולפצות על הפחד הפסיכולוגי שלהם באמצעות פעולות טקטיות נואשות ומתקפות על כמה מחסני נשק. אנו מזהירים אותם, שאם תפרוץ מלחמה חדשה, הדבר יוביל למחיקת המשטר הציוני. במצב כזה, עוד בטרם תיענה ארה"ב לזעקות העזרה שלהם, הם יושמדו ולא יהיו להם מספיק קברים כדי לקבור את גופותיהם. עליהם להיזהר ולדעת שמתקפה מוגבלת לא תביא למלחמה מוגבלת" (איסנ"א, 31 בינואר 2019).

הפגנות 2009 באיראן

◀ "מהומות 2009 היו שיא המזימות שתכננו האויבים עבור איראן... האויב חשב שהוא יוכל להפריד בין העם להישגיו ולמנהיגו. המהומות היו מסוכנות יותר מאשר "המלחמה הכפויה" [מלחמת איראן-עיראק] משום שהאויב סימן [כמטרה] את הזהות, התודעה והחירות של העם האיראני" (כיהאן, 30 בדצמבר 2018).